

Biblická hodina – 7. ledna 2016, Havlovice

Úvodní pobožnost dle Hesel JB

Všechny národy, které jsi stvořil, přicházeti a klaněti se budou před tebou, i uctívati budou jméno tvé.
Žalm 86,9 F

Ukázala se Boží milost, která přináší spásu všem lidem. *Titovi 2,11*

== 1.Janova 3,1-6 : ☒ Hledte, jak velikou lásku nám Otec daroval: byli jsme nazváni dětmi Božími, a jsme jimi. Proto jsme světu cizí, že nepoznal Boha.

☒ ²Milovaní, nyní jsme děti Boží; a ještě nevyšlo najevo, co budeme! Víme však, až se zjeví, že mu budeme podobni, protože ho spatříme takového, jaký jest.

☒ ³Každý, kdo má tuto naději v něho, usiluje být čistý, tak jako on je čistý.

☒ ⁴Každý, kdo se dopouští hříchu, jedná i proti zákonu Božímu, neboť hřích je porušení zákona.

☒ ⁵A víte, že Syn Boží se zjevil, aby hříchy sňal, a v něm žádný hřích není.

☒ ⁶Kdo v Synu zůstává, nehřeší; kdo hřeší, ten ho neviděl ani nepoznal.

== Marek 1,29-39 == ☒ Když vyšel ze synagogy, vstoupil s Jakubem a Janem do domu Šimonova a Ondřejova.

☒ ³⁰Šimonova tchyně ležela v horečce. Hned mu o ní pověděli.

☒ ³¹Přistoupil, vzal ji za ruku a pozvedl ji. Horečka ji opustila a ona je obsluhovala.

☒ ³²Když nastal večer a slunce zapadalo, přinášeli k němu všechny nemocné a posedlé.

☒ ³³Celé město se shromáždilo u dveří.

☒ ³⁴I uzdravil mnoho nemocných rozličnými neduhy a mnoho zlých duchů vyhnal. A nedovoloval zlým duchům mluvit, protože věděli, kdo je.

☒ ³⁵Časně ráno, ještě za tmy, vstal a vyšel z domu; odešel na pusté místo a tam se modlil.

☒ ³⁶Šimon a jeho druhové se pustili za ním.

☒ ³⁷Když ho našli, řekli mu: „Všichni tě hledají.“

☒ ³⁸Řekne jim: „Pojďte jinam do okolních městeček, abych i tam kázal, neboť proto jsem vyšel.“

☒ ³⁹A tak šel, kázal v jejich synagógách po celé Galileji a vyháněl zlé duchy.

Modlitba: Hospodine, Bože náš, ve všelijak rozbitém světě, z našich všelijak pochroumaných vztahů, sami potlučení a zmodřeni našimi nemožnostmi k tobě voláme a od tebe očekáváme pomoc. Smiluj se nad námi.

Tvé království, tvé panování je tím, co nám přináší záchranu a upokojení, Tvůj soud a tvé milosrdenství je tím, co zachraňuje a dává všem a všemu smysl, který ty sám zamýšlíš.

Kéž nás tvá vláda zastihuje a zachraňuje. A nejen nás, ale lidi okolo nás, nás všechny, kteří jsme obětmi i pachateli úzkosti světa a jeho násilí zároveň.

Kéž pochopíme plnost tvé milost v Ježíši Kristu, nejen pochopíme, ale pevně uchopíme. Ty sám nás vytáhni, postav na nohy a postrč na cestu.

Ámen

Katecheze – konfirmační pro konfirmované reformované církve Českobratrské evangelické v Trutnově, která je si vědoma, že nelze být jen reformata sed semper reformanda.

Jsme členové Českobratrské církve evangelické.

Co jsem to právě řekl?

Je-li člověk člen, pak je něčeho součástí, a je třeba sám sebe zpytovat, zda toho součástí být skutečně chce, zároveň je si třeba uvědomit, že jako součást je také spoluvůrce celku, odpovědným za celek. Je členem – článkem těla a jako takový je odpovědný za zdraví celku – nemá ustrnout, zvápenatět ani prořádnout, má být kostí se všemi živinami a přinášet celku prospěch.

Název Českobratrská je jistě sporný a jsou tací, kteří by ho rádi odstranili a nahradili nějakým obecnějším a mezinárodně přijatelnějším. Nemá smysl zastírat, že v době vzniku naší církve hráli při výběru názvu velkou roli motivy nacionalistické pochopitelné při rozpadu Rakouska – Uherska. Nový obsah, či pravý obsah dal názvu až výklad J. L. Hromádky a není proč se jej nepřidržit a jméno s pokáním za onen nacionalismus a také s „hrdostí“ na nový obsah nést. Výklad je takový: Tato církev vědomě navazuje na českou reformaci, kterou představuje dílo M. Jana Husa, tábořské teologie a Jednoty bratrské. Ta je natolik výrazná, že se v názvu objevuje – je to bratrská reformace, cesta staré Jednoty, která je něčím, co naší církvi má dávat obzvláštního ducha, doufáme, že Ducha, obzvláštní obdarování uprostřed společenství církvi a církviček tohoto světa. Církev je jistě také instituce. O tu nám ovšem jde nejméně. Nechtě je instituce jen správou časných věcí a církev je nejvíce tím, čím být má, totiž KYRIAKÉ (řecké slovo, ze kterého české církve vzniká, které znamená tolik, co „Páně“), společenstvím těch, kteří náležejí Pánu, totiž Hospodinu, Pánu Ježíši Kristu, jsou okolo něj shromáždění a k němu hledí jako k Zachránci, učiteli, Ukazateli a Vůdci, který jediný je toho hoden. Evangelická je tato církev proto, že se řadí k ostatním reformačním církvím, které orientují svůj život na evangelium, tedy na té dobré zprávě, že Bůh se v Ježíši Kristu sklání k člověku. Toto poslední slovo názvu nechtě není poslední ve smyslu nejméně významné, ale naopak nechtě je posledním slovem ve významu konečného a rozhodujícího. Českobratrští nejsme kvůli pěstování nějakého českého folklóru, ale i své tradice chceme podřizovat Této dobré zprávě, tedy Kristu samému jako jedinému Pánu a Vládci, kterému náležejí čest a sláva na věky a i tam, kam my nedohlédáme.

Toto, domnívám se, má každý člen, článek, člunek jistě jinak jen dočasné organizace ČCE střežit a budovat.

Písmo svaté, Bible (*díky za formulace a práci prof. Janu Hellerovi z jehož přehledu Starého zákona pilně přejímáme a kopírujeme*): Písmo je základem vší evangelické teologie, měřítkem víry i života a jedinečným svědectvím Božího slova. Znalost je pro křesťana nutná. Dříve byla znalost Písma samozřejmá. Písmo bylo základem všeho vzdělání, kdežto dnes zůstává zcela na okraji a bývá málo známé i u lidí vyrostlých v církvi.

Obsah bible určuje tak zvaný kánon – měřítko knih Starého a Nového zákona. To určuje, které knihy do Písma patří a které nikoli. Je dobré vědět, že existují různé typy kánonů, a to obzvlášť u Starého zákona - Bible je svým způsobem struktura. Jednotlivostem je možno správně rozumět jen v rámci celku (Příklad: mosaika). Rozsah SZ, jeho třídění a pořadí není ve všech vrstvách stejné.

1. Palestinský kánon

Zákon (hebr. tora) Gn, Ex, Lv, Nu, Dt

Proroci přední Jz, Sd, 1. a 2. S, 1. a 2. Kr

zadní Iz, Jr, Ez + 12 malých

Spisy Ž, Jb, Př, Rt, Pís, Kaz, Pl, Est, Da, Ezd, Neh, 1. a 2. Pa

2. Alexandrijský kánon

Septuaginta, LXX (lat.), O (70 řecky)

2.2.1 leges et historiae: Gn, Ex, Lv, Nu, Dt, Jz, Sd, Rt, 1. 2. 3. 4. Kr, 1. 2. Pa, 1. Ezd (apokryf), 2. Ezd (Ezd + Neh), Est, *Júdit*, *Tóbijáš*, 1. 2. 3. 4. *Makab*.

2.2.2 libri poetici et prophetici: Ž, *Ódy*, Př, Kaz, Pís, Jb, *Knihy Moudrosti, Siracides, Ž. Šalomounovy*, Oz, Am, Mi, Jl, Abd, Jon, Na, Abk, Sf, Za, Mal, Iz, Jr, *Báruk*, Pl, *List Jeremjášův*, Ez, *Zuzana*, Da, *Bél a drak* (kursivou deuterokanonické spisy)

3. latinská Bible:

Vulgata, V (na rozdíl od Vetus Latiny či Italy)

2.3.1 hist.: Gn, Ex, Lv, Nu, Dt, Jz, Sd, Rt, 1. 2. S, 1. 2. Kr, 1. 2. Pa 1. 2. Ezd (= O), *Tobia, Judit, Est*

2.3.2 didactici: Jb, Ž, Př, Kaz, Pís, *Sapientia, Ecclesiasticus* (= Sirach),

prophetici: Iz, Jr, Pl, *Baruch*, Ez, Da a 12 malých (v našem pořadí = Oz, Jl, Am, Abd, Jon, Mi, Na, Abk, Sf, Ag, Za, Mal)

libri historici novissimi: 1. 2. *Mak* (někdy bývá přidána *Modlitba Manassesova* a 3. 4. *Ezd* (apokryfní spisy případně s původními jmény)

Jsou ještě jiné typy kánonu, např. Samaritanus, který obsahuje jen Pentateuch, nebo syrská bible, zvaná Pešitta, podobná rozsahem a uspořádáním O. O nich se však podrobnosti dozvíme v úvodu do SZ. Pořadí biblických knih nebylo ve všech vydáních vždy přesně zachováno, např. Luther přehazoval v NZ! Ve staré době užívala křesťanská církev O a V, tedy širší typ SZ kánonu. Teprve reformace se vrátila k užšímu židovskému typu kánonu, který byl vymezen v Jamnii (Jabne) asi 90 po Kr. židovskými bohoslovci. Proto řadila reformace knihy, obsažené v O či V, ale neobsažené v hebr. kánonu mezi tzv. "apokryfy". Ty je třeba rozeznávat o pseudoepigrafů, které sice pocházejí zhruba ze stejné doby, ale nikdy nebyly součástí kanonu. Římskokatolická církev nazývá slůvkem "apokryfy" to, co evangelická církev "pseudoepigrafy". Dnes se však obvykle mluví (v obou církvích) o knihách prótokanonických a deuterokanonických.

Nutno vědět, že jak kánon Starého zákona, tak kánon Nového zákona jsou soubory knih, které se v důsledku prosadily vlastní vahou, vlastní důležitostí. Není to tak, že by synagoga a církev nevedly o obsahu kánonu diskuze, ale v důsledku nejsou vyhlášeny jedné či druhé strany ničím jiným, než uznáním výsledku jakéhosi „přirozeného“ výběru daném časou. Tak například kánon Nového zákona je vyhlášen a uznán Tridentským koncilem z 8. dubna 1546 (v dokumentu *Sacrosancta (Decretum de libris sacris et traditionibus recipiendis)* tedy v době, kdy se Nový zákon již po staletí používal v rozměrech nám dnes známých. Podobně kánon Starého zákona nakonec není ustanoven rabínskými autoritami, ačkoli o něm hojně debatovaly, ale vážnost a podstatnost obsahu knih je prosazuje a ustaluje v kánonu sama. Nečekaně jsou tam především ty, které zrcadlí Boží vztah k lidu Božím – třeba a především vztah soudce a slitovníka, naopak absentují ty knihy, které oslavují a glorifikují člověka či lidské společenství.

Vyznání víry:

Bůh Otec

Boží jméno

Boží jméno napevno souvisí s tím, kdo Bůh jest, či lépe, jak se nám dává poznat. Takzvaný Tetragram, který máme v Písmu na místě Božího jména, překládáme do češtiny slovem Hospodin, což je staročeská podoba dnešního slova pán. V hebrejské bibli najdeme tedy na místě našeho Hospodin čtyři souhlásky JHVH. Nevíme, jak se četly. Tyto souhlásky mají punktační znaménka značící samohlásky, takže by se pak slovo četlo jako Jehova. Ale to je čtení nesmyslné, protože tyto samohlásky patří jinému slovu, které se místo JHVH četlo a tím slovem je Adonaj – můj Pán. Ani pokus o rekonstrukci Božího jména, který lze například stále číst v tzv. Jeruzalémské bibli – Jahvé - není, podle mnohých, správný. Boží jméno se totiž

nevyslovovalo. Nevyslovovalo se proto, aby nedošlo k jeho znevážení a pokusu o manipulaci¹. Namísto vyslovování JHVH se říkalo tedy již zmíněné Adonaj, nebo Adošem – Pán jména, nebo je Šámajim – nebe², nebo jen, a to i místo slova Bůh, ON.

O to závažnější je výklad tohoto jména, který máme v příběhu hořícího keře. Bůh sám sebe v odpovědi Mojžíšovi představuje jako JSEM (*Ex 3,14n*). Celá podstata jednání Hospodina s člověkem se v tomto rozhovoru představuje – je tím, kdo, na rozdíl od Mojžíše, nezapomíná na ty, kdo jsou v Egyptském otroctví. Je tím, kdo otevírá cestu k exodu, k vyjití z otroctví³. V odpovědi JSEM, KTERÝ JSEM⁴, zaznívá věrnost trvající od věků, spolehlivost současnosti a také otevřená budoucnost, která je nová, čistá, jím připravená. Je to Bůh vcházející do vztahu a tento vztah má rozměr toho, čemu bychom mohli říci věčnost.⁵

Boží jméno vlastně tedy je a není jménem. Není jménem v onom smyslu uchopování, manipulace, poslušnosti na slovo oslovovaného, ale je jménem ve smyslu blízkosti, sklonění, zcela osobního setkání, naprosté výlučnosti – nezaměnitelnosti s jakýmkoli jiným bohem, kterého si lidé vymysleli či vymýšlejí.

Řekneme-li v modlitbě „Hospodine“, pak tím vyjadřujeme ono vědomí jeho blízkosti, setkání, sklonění, lásky. Zároveň s tím ovšem říkáme „Bože“, abychom si byli vědomi jeho svrchovanosti vždy a navždy. A připojujeme „náš“, protože vždy si můžeme být vědomi, že vzdálenost mezi Bohem a člověkem je překonávána jeho skloněním a on se „naším“, nikoli, jak ze svrchu řečeného plyne, vlastnictvím, ale blízkým, stává.

Boha nepoznáváme jinak a nemůžeme o něm mluvit jinak, než jako o tom, kdo vůči nám vstupuje do vztahu, přičemž tento vztah Písmo rozpoznává jako vztah lásky, přičemž Bůh miluje i tehdy, když soudí. Jiná řeč o Bohu, než je zvěstování setkání s Hospodinem Bohem, které se stává věčností, je věcí, která s teologií nemá příliš co činit a je čirou spekulací

Tento Bůh je Bohem, o kterém zde bude řeč a který stojí na počátku všeho, který s námi jedná a pod jehož soudem chceme stát.

¹ *Jméno patřilo totiž ve starých představách k člověku či božstvu natolik pevně, že jeho znalostí se dalo s dotyčným manipulovat, ovlivňovat jej, čarovat s ním. I české slovo jméno souvisí se slovesem jímí – uchopiti. S Bohem se manipulovat nedá a ani se o to nesmíme pokoušet. Odtud úcta k Božimu jménu. Jen velekněz ve Svatyni svatých jej směl vyslovit v modlitbě za Izrael.*

Dodnes je možno se setkat se společnostmi, kde je jméno člověka pro kohokoli mimo rodinu či kmen tajné, či kde člověk má dvě jména – jedno, které mu skutečně patří a druhé, kterým se prezentuje lidem ne vlastním, ale nemá s ním nic společného, nebo je alespoň tak chápáno. Je to právě z obavy z magické manipulace nepřáteli.

² *Tuto uctivost před Božím jménem vidíme v evangeliu Matoušově, kde se místo Království Boží užívá termínu Království nebes.*

³ *A to až po dnes, bez ohledu na to, že hrnce masa a póru jsou ještě plnější a otroctví má tak polstrovaná pouta, že se mnohým zdá sladkým a vyjití z otroctví jako trapné rušení jejich osobní svobody.*

⁴ *JSEM, KTERÝ JSEM (hebr. EHJÉ ĚŠER EHJÉ) můžeme překládat také jako JSEM, KTERÝ BUDU, či STANU SE, KÝM SE STANU, nebo BYL JSEM, KTERÝ BUDU a podobně.*

⁵ *Boží jméno JHVH nese v sobě znaky slovesa být HJH a nadto jedno písmeno navíc, písmeno V – váv (slovo váv znamená „hák“), které v hebrejštině je spojkou „a“. Snad lze říci pomocně – Hospodin je plnost bytí a ještě více, cosi, co nedokážeme pojmenovat a v každém ohledu přesahuje naši znalost i naše představy i naše jakékoli možnosti.*